

Kdyby nebylo kovů, žili by lidé nejošklivější a nejbídnější život mezi živočichy. Vrátili by se k žaludům, plodům lesním a ovoci. Bylinami a vyhrabanými kořínky by se živili, nehty by museli hrabat brlohy, v nichž by v noci spávali, přičemž by ve dne v lesích a polích bloudili jako zvěř.

Agricola (Bermannus)

Počátky dolování uranu

Cena smolince dlouho kolísala, ale když se od počátku čtyřicátých let začala pohybovat mezi 12-40 zlatými, byla to už cena, která zajišťovala rentabilitu dolování. Když nedlouho poté stoupla na 280 zlatých za centnýř, tj. 56 kg smolince (o obsahu cca 80 % U_3O_8), začala státní správa znovu uvažovat o otvírce hlubších horizontů. Kladné rozhodnutí uspil i dopad velké bídy, která postihla Krušnohoří roku 1843, takže počet havířů byl zvýšen o 100 lidí. Začala jednání s těžářstvem Svornosti o převzetí dolu.

cech Eliáš

V lednu r. 1850 bylo dohodnuto, že těžářstvo bude pracovat do 8. patra sv. Jáchyma a dolové pole pod ním, šachtu, povrchové zařízení a úpravnu převezme stát. Současně došlo k ustavení dvou samostatných závodů, a to c. k. důlního pole s cechem Císař Josef a Vysoká jedle a západního pole s cechem Eliáš, šachtou Werner (dříve Rudolf) a štolami Jiří, Severní, Eliáš, Fluder (Fluther), Mathesius a Nebeské koruny.

Ve východním poli byla hlavní těžní šachtou Svornost, hluboká 419 m, v západním poli Wernerova, 200 m hluboká. Mimo to bylo v revíru ještě těžářstvo Štoly saských šlechticů, štoly Hraběte Fridricha u Plavna a řada drobných cechů jižně a jihovýchodně od Jáchymova, a to štoly Vojtěch, Richard, Rytíř sv. Jiří, Bock, Císařství a Leopold. Vznikla i dvě železoruční těžářstva, a to Antonín severně od Eliáše (poblíž pozdějšího Dolu Eduard) a Červánky (Morgenrot-Morgenstern) jihozápadně od Jáchymova (mezi Popovem a Mariánskou), na kontaktu krystalických břidlic se žulou.

štolá Nebeské koruny
(Himmelskronne St.)

Šachta Svornost vyžadovala generální rekonstrukci. S úpravami se začalo r. 1848 za vedení sekčního rady Petera von Rittingera, který byl přednostou jáchymovského horního úřadu v letech 1848 a 1849. Šachta byla vybavena dvěma vodosloupovými stroji odvodňovacími a jedním těžním, známým jako Rittingerův vodosloupový žentour. Byly modernizovány i povrchové stavby, takže vše bylo připraveno k prohloubení šachty a k otvírce hlubších partií ložiska. Šachta Císaře Josefa, hluboká 300 m, měla sloužit jako větrací. V provozu zůstaly i dědičné štoly, tj. Barbora a Daniel, neboť to byly hlavní komunikační tepny obou dolových polí.

I šachta Werner (dříve Rudolf, později Rovnost), která dostala své nové jméno r. 1850, byla prohlubována a těžní žentour byl nahrazen turbínou o 7 HP, umístěnou v hloubce 114 m. V letech 1877-1880 byl na šachtě instalován vodosloupový stroj systému Filip Mayer. Druhá těžní šachta západního pole (Eliáš) s vratným těžním kolem byla v 80. letech opuštěna, neboť šachta Werner byla prohloubena do 435 m.

Štoly saských šlechticů, kterou opustila státní správa r. 1812, se ujalo r. 1851 těžarstvo Macassyho. Ze žíly Františka se zde dobýval hlavně smolinec, v množství asi 350 kg měsíčně. Ostatní dolovací pokusy v polovině století byly bezvýznamné.

Hloubení Svornosti pod 12. patro bylo v březnu r. 1864 přerušeno průvalem termálních vod. Za pouhý měsíc stoupla voda až k úrovni 8. patra, kde byla zastavena betonovou hrází, v níž bylo čerpadlo, které snižovalo do r. 1870 přítok vody z původních 0,486 m³/min. na 0,063 m³ za minutu. Poněvadž vodosloupový odvodňovací stroj byl při nedostatku technologické vody nefunkční, byl roku 1874 instalován parní stroj o výkonu 40 HP.

Náklady spojené s průvalem vody velmi nepříznivě ovlivnily rentabilitu báňského podnikání ve východním poli. Zatopení spodních horizontů znamenalo snížení těžby stříbrných a uranových rud. Poněvadž během druhé poloviny 19. století postupně docházelo k poklesu cen uranových barev a v devadesátých letech i k poklesu ceny stříbra, byl r. 1901 provoz ve východním poli zastaven. Zdálo se, že podobný osud brzy potká i západní pole (Werner, Eliáš), ale nový prvek zachránil jáchymovské doly před zánikem. Hornictví, řízené již výhradně státem, se opět probudilo k životu. Zdejší ložisko, dosud jako jediné na světě, totiž produkovalo radium. Ke zvýšení těžby došlo až po první světové válce, kdy převzala jáchymovské doly československá státní správa.

termální pramen, který zatopil Důl Svornost

(více než dvacet let trvalo, než byla z důlního pole Svornosti odčerpána voda a pramen, pojmenovaný Curie, byl definitivně zkrocen)